

CASTELLVÍ DE ROSANES

Capella de Sant Jaume (sota les restes del Castell de Sant Jaume)

08769 Castellví de Rosanes

Arxiprestat: Montserrat

Bisbat de Sant Feliu de Llobregat

Localització: Situada al Pla de Sant Jaume, al peu del castell de Castellví de Rosanes, entre el vessant de l'Anoia i el del Llobregat.

Datació: Documentada a partir de l'any 1288¹.

Estil arquitectònic: Romànic molt modificat.

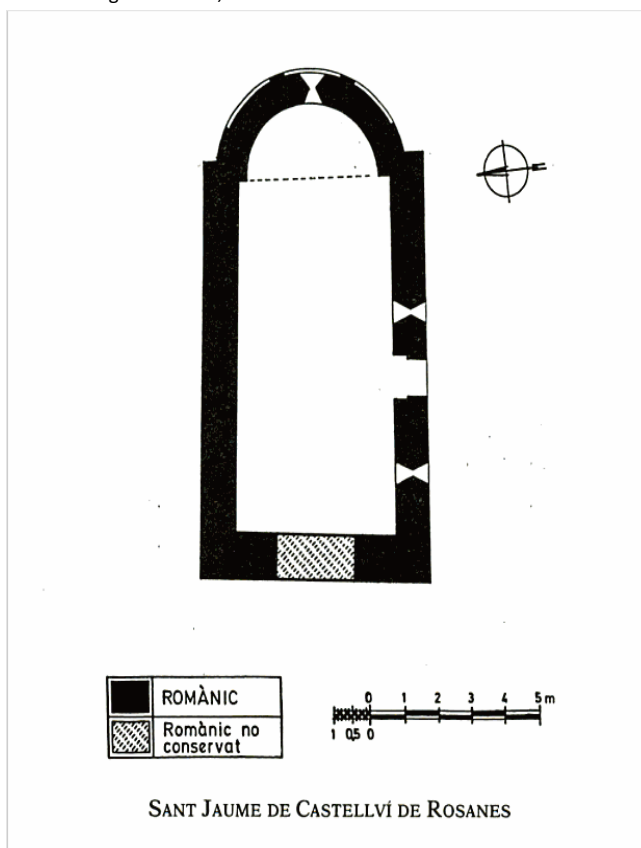
Descripció: Capella d'una sola nau de 12 metres de llargada i una amplada aproximada de 6,4 m (mides exteriors, ja que no es pot entrar dins la capella)¹ rematada per una capçalera semicircular en la qual s'obre una finestra de mig punt i doble esqueixada. A l'exterior, l'absis, amb una amplada de només 5 m, conserva parcialment l'antiga ornamentació llombarda que mitjançant lesenes divideix la superfície en tres parts quasi iguals, al capdamunt de les quals hi havia sèries de dues arcuacions. Avui només es conserva un dels trams i la finestra central. La paret meridional conté l'accés primitiu a la capella a partir d'un arc lleugerament rebaixat i construït amb lloses. Està flanquejat per dues finestres de doble encaixada i unes dimensions una mica més grans que les de la finestra absidal.

¹ Pagès i Paretas, Montserrat, *Art romànic i feudalisme al Baix Llobregat*; [Barcelona] : Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1992

La porta romànica té una amplada d'1 m i presenta una estructura característica del romànic del segle XI. L'absis semicircular és cobert amb volta de quart d'esfera. Les tres finestres romàniques, dues a la façana de migdia i una al centre de l'absis, són també del segle XI i tenen una amplada de 70 cm. Totes tres són de mig punt i de doble esplandit. Els carreus estan formats per petits arquets i llambordes -es pot saber gràcies a antigues fotografies, ja que actualment tot l'edifici està arrebossat- i per elles sabem que la fàbrica està formada per petites llambordes i carreus escairats col·locats en filades horitzontals. La nau es divideix en tres trams a partir de dos arcs diafragmàtics lleugerament apuntats que reposen sobre rústiques impostes. Tot i que la part superior ha estat reconstruïda es pot esbrinar que la coberta original estava formada per un enteixinat de fusta que reposava sobre els murs laterals¹. La nau avui té la mateixa alçada que l'absis; això pot indicar que la volta

primitiva es va enderrocar. Tot i que no es tenen dades l'enderrocament es va produir abans de la guerra civil com demostren diferents fotografies de la capella².

Història: Castellví de Rosanes fou centre de la baronia de Castellvell que als inicis del segle XI pertanyia a Guillem Amat de Castellvell, prohoms de la cort de Ramon Borrell i Ermesenda. La baronia seguí en mans del llinatge de Castellvell fins el 1228 en què amb la mort de Guilleuma de Castellvell passà al seu fill, Guillem de Montcada i de Castellvell. A començaments del segle XIV passà de mans dels Montcada als de Foix. Sembla que al llarg d'aquest segle XIV és quan es du a terme l'obra principal de fortificació³. Segons les fonts la capella no s'havia aixecat encara l'any 1058 quan el germà del senyor de Castellví, Ramon Guillem de Voltrera, feu testament abans de partir a visitar Sant Jaume, a Galícia, ja que no és esmentada quan dóna comptes de les esglésies a les quals fa llegats⁴. Es pot deduir que sent la capella dedicada a l'apòstol Sant Jaume amb més raó n'hagués fet esment. Tampoc no és mencionada en el testament del seu fill, Guillem Ramon I de Castellví, redactat l'any 1110 poc abans del seu viatge cap a Terra Santa. Aquest fet és per als especialistes com Pagès una mostra que la capella ja estava construïda l'any 1107⁵. Això lliga amb el fet que arquitectònicament la capella pertany a un primer romànic. La documentació medieval no esmenta la capella fins a l'any 1228 quan el rector de la parròquia de Sant Miquel de Castellví, Pere de Pou, creà un benefici. Quan no es podia entrar al castell la

² Pagès i Paretas, Montserrat, *Art romànic i feudalisme al Baix Llobregat*; [Barcelona] : Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1992, p. 91

³ Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. Direcció general del Patrimoni Artístic i Arquitectònic. Dins: <https://extranet.cultura.gencat.cat/eGIPCI/> [Consultada 16-09-2015]

⁴ ACA., perg. 234 de Ramon Berenguer I.

⁵ Pagès i Paretas, Montserrat, *Art romànic i feudalisme al Baix Llobregat*; [Barcelona] : Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1992, p. 93

capella de Sant Jaume feia les funcions de parròquia, així quan el bisbe de Barcelona, Ponç de Gualba, l'any 1304⁶ no pogué fer la visita pastoral a la parròquia, celebrà el sagrament de confirmació a la capella de Sant Jaume⁷.

Abreviatures

ADB Arxiu Diocesà de Barcelona
V.P. Visites pastorals.

Bibliografia

Bolós i Masclans, Jordi, *El castell i la Baronia de Castellví de Rosanes (Baix Llobregat)*, Barcelona: Universitat de Barcelona, 1986

Enciclopèdia del Romànic a Catalunya / direcció: José María Pérez González; Aguilar del Campo (Palencia) : Fundación Santa Maria la Real, centro de Estudios del Románico, 2014, v. III.

Martí Bonet, Josep, *Speculum Novum Titulorum Barchinonensis*, V. III. Bisbat de Sant Feliu de Llobregat

Mas, J. *Notes històriques del bisbat de Barcelona (Barcelona, 1906-1921)*. 13 volums.

Pagès i Paretas, Montserrat, *Art romànic I feudalisme al Baix Llobregat*; [Barcelona] : Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1992

Recursos electrònics

Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. Direcció General del Patrimoni Artístic i Arquitectònic. Dins: <https://extranet.cultura.gencat.cat/Egipci>

⁶ El dimarts 15 de desembre de 1304 el bisbe de Barcelona, Ponç de Gualba, visità la capella de Sant Jaume que està al costat del castellvell (vora Martorell) ja que no pot entrar en l'esmentat Castell, dins el qual hi ha una capella. ADB, V.P., 1-2, fol. 106; N-B 32.

⁷ Notes de Mossèn Mas, X, 57. Citat per Pagès i Paretas, Montserrat a *Art romànic I feudalisme al Baix Llobregat*; [Barcelona] : Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1992, p. 95.